

Selection of authors, titles and writing a manuscript abstract

Makalede yazar, başlık seçimi ve özetin yazılması

Tolga Akman

ABSTRACT

Title of the study, authors list and abstract are not only the most widely read parts in an article but also determine whether the remaining sections are worth to be read. The first author in an article should be the planner and performer of the research. Researchers who have actively conducted the study and written the manuscript should be sorted in the authors list according to the importance of their individual contribution. However, researchers who do not directly contribute to the study but take part in data collection process should not be included in the ideal authors list. The title should be comprised of a brief statement or one or two short sentences that best reflect the original and gripping aspects of the study. On the other hand, abstract should provide answers to the following questions in advance of reading the full text: Why this study was performed?, What was the procedure?, What was found?, and What were the outcomes? In this manuscript, writing of an abstract was reviewed in addition to author and title selection.

Key words: Author selection; title selection; writing an abstract.

ÖZET

Bir çalışmanın başlığı, araştırmacı isim listesi ve özeti, o çalışmanın yalnızca en çok okunan kısmı olmayıp, aynı zamanda çalışmanın geri kalanının okunmaya değer olup olmadığının belirlendiği kısımdır. Çalışmanın ilk ismi çalışmayı planlayan ve yürüten araştırmacı olmalıdır. Çalışmanın yapılması ya da kaleme alınmasında etkin olarak görev alan araştırmacılar, yaptıkları görevin önemine göre isim sıralamasında yer alabilirler. Fakat konuya direkt katkı sağlamayan; ancak verilerin toplanmasında görev alan kişilere, ideal yazar kadrosunda yer verilmemelidir. Yazının başlığı ilgi çeken, çalışmanın özgün yönlerini yansıtabilecek en özet cümle veya bir-iki cümlecikten oluşmalıdır. Diğer taraftan çalışmanın özet kısmı kabaca şu soruların yanıtını daha çalışma okunmadan verebilmelidir. Çalışma neden yapıldı? Ne yapıldı? Ne bulundu? Ne sonuç çıkarıldı? Bu makalede yazar ve başlık seçimine ilave olarak, özetin yazılması gözden geçirilmiştir.

Anahtar sözcükler: Başlık seçimi; özetin yazılması; yazar seçimi.

Department of Urology, Faculty of Medicine, Bezmialem Vakıf University, İstanbul, Turkey

Submitted:
21.04.2013

Accepted:
20.05.2013

Correspondence:
Tolga Akman
Department of Urology, Faculty of Medicine, Bezmialem Vakıf University, 34396 İstanbul, Turkey
Phone: +90 212 414 20 00-31822
E-mail: takman36@mynet.com

©Copyright 2013 by Turkish Association of Urology

Available online at
www.turkishjournalofurology.com

1. Yazar İsimleri ve Sıralaması

Makalelerde çoğunlukla, yazar kişinin kontrolünde olan yazar isimleri ve sıralaması, problemsiz olarak çözümlenmekteyse de, bazen emeğinin karşılığını bulamayan yazarların ciddi hak arayışlarına sebebiyet verebilmektedir. Burada bilimsel çalışma yapmaktaki amacın günümüzde, bilimsel merak dürtüsü ve daha iyiye ulaşma arzusundan başka 'yayın yap ya da yok ol!' baskısı altında olan akademisyenler için, olmazsa olmaz bir stres unsuruna dönüşmesidir ki, isim hak arayışlarındaki ana unsur olarak da aynı neden gösterilebilir.^[1]

1. a. Kimler yazar olmalı?

Bir çalışmanın yönetiminde ilk olarak hipotez ortaya konur, çalışmanın plan ve projesi

hazırlanır. Ardından hipotez çeşitli yöntemlerle sınanır, elde edilen veriler analiz edilir. Son olarak da; elde edilen sonuçlar yazıya dökülür. Bu aşamalarda etkin olarak görev alanların imkan dahilinde yazar olması en uygun olanıdır. Diğer taraftan, bazı yazılarda klinik yöneticiler, konuya direkt katkı sağlamamış fakat verilerin toplanması konusunda yardımcı olan kişiler dahil edilmektedir ki, aslında bu kişilere ideal yazar kadrosunda aslında yer verilmemelidir.

1. b. İsim sıralaması

Tartışmaların çıktığı bir diğer nokta ise kimin önce kimin sonra yazıldığıdır. Bu noktada birinci isim çalışmayı planlayan ve yürüten kişi olmalıdır. Sonraki isimlerin ise yazıya verilen emek ile paralel olarak sıralanması en doğru

olan yaklaşımdır. Sıralamanın bu şekilde yazılması hem çalışan emek sahiplerinin ödüllendirilmesi anlamına gelir ve hem de sonraki çalışmalar için yazarların motivasyonu sağlanmış olur.^[1]

2. Makale Başlığı Nasıl Olmalı?

2. a. En çok okunan kısım: Başlık

Makale yazılması esnasında başlık kısmı genellikle ya yazıya başlarken oldukça erken bir zamanda yazılır veya yazı bittiğinde konu ile ilgili bilgi verici bir cümle ile ifade edilmek istenir. Halbuki yazı başlığının, yazının en çok okunan kısmı olduğu gerçeği çoğunlukla gözden kaçırılır, hak ettiği önemi ve özeni göremez.

Milyonlarca makalenin yazılıp, literatüre sunulduğu bir ortamda okuyucunun kendine hitap eden makaleyi bulma aşamasında ilk baktığı kısım olan başlık o yazının okunması için ‘tamam ya da devam’ kararını verdiği belirleyici andır. Okuyucu kendisine anlamlı bir mesaj vermeyen, konunun farklılığını ortaya koymayan bir başlıkla karşılaştığında doğal olarak daha çekici başlıklara yönelir. Makalenin içeriği ne kadar zengin ve etkili de olsa, etiketi olan başlığa yansımaması, büyük bir talihsizliktir. Çünkü okuyucuya ilk tesir edecek olan yazının başlığıdır ve buna göre okuyucu yazıyla ilgilenme durumunu belirleyecektir.^[2]

2. b. Nelere dikkat edilmeli

2. b. 1. İçeriği anlatmalı

Başlık yazının temsilcisidir, yani makalede ne anlatılmak istendiğini en kestirme yoldan okuyucuya anlatan kısımdır. İlk görüntü okuyucunun ilgisini çekebilirdiye, yazı okunma fırsatı yakalamış demektir. Bu nedenle başlık ilgi çekici, ama abartısız biçimde ve buyurgan olmadan farklılıklarını yansıtabilecek en özet cümle veya cümlecikler ile oluşturulmalıdır.^[3] Makale başlığının içeriği anlaşılır olmalı, bu yüzden çok şaşırtmacalı veya özdeyişli cümleler kullanılmamalıdır. Çünkü bu cümleler merak oluşturmaktan ziyade yazıyı okumaktan vazgeçmeye sebebiyet verebilir. Unutulmamalıdır ki, bilimsel makale tarayan okuyucunun yaklaşımı günlük gazete ve dergi okuyucularının davranış ve ihtiyaçından farklı olarak, bilimsel bir ihtiyacı gidermek olduğundan bu ihtiyaca en kısa yoldan ulaşmak için başlıklar, okuyucunun gözünde en temel yol göstericilerdir.^[1]

2. b. 2. Uzunluğu

Bilimsel makalelerin amacı edinilen bilginin bilimsel platformda paylaşılarak yayılması, eleştirilerin oluşması ve değerlendirilmesi ile daha mükemmeli elde etmektir. Bu anlamda okuyucular bilimsel makaleyi okumak için seçerken ilgilendikleri konuları nasıl daha iyi hale getirebilecekleriyle ilgili yazılara öncelik verirler ve bunu da ilk olarak yazıların başlıklarını tarayarak elde edebilirler. Yazarların, bilim insanlarına bu noktada en büyük yardımı makalelerinin başlıklarını olabildiğince net ve nelerle karşılaşacaklarını

açıklayan ifadelerle yazmış olmalarıdır. Başlığın kısa olması istense de, eğer içeriğin ifade edilmesi uzun bir başlık gerektiriyorsa da sınırlar zorlanabilir.^[1]

2. b. 3. Detaya boğma / yüzeysel kalma

İçeriğin başlık ile açıklanmasında ne çok detaycı olunmalı ne de çok yüzeysel kalınmalıdır. Çok aşırı detaya inilerek uzatılan başlıklar hem okunmasında ve anlaşılmasında güçlük oluşturmaktadır, hem de olası hatalarını beraberinde getirme ve konunun genelinden uzaklaşma riski nedeniyle okunabilirliğini olumsuz etkileyecektir. Detay eğer yazının farklılıklarını vurguluyorsa başlıkta kısaca geçmelidir. Bunun dışındaki kullanımı okuyucuya yanlış bir yönlendirmede bulunabilir. Diğer bir deyişle, ayrıntılarımız yazımızın hedeflerinde ve sonuçlarında önemli bir yer tutuyorsa kesinlikle başlığa taşınmalıdır, aksi takdirde başlıkta yeri olmamalıdır.^[4]

Genelleyici başlıkların konuyu özet olarak ifade etmesi yararının yanında, aşırı yüzeysel kalarak okuyucu için hiçbir anlamı olmayan yetersiz bir kelime öbeği oluşturma riski de vardır. Elbette başlık anlatılmak isteneni en iyi ifade edebileceğimiz en kısa şekilde yapılmalıdır, fakat kısa olmasını sağlamak için de, makalenin en değerli bilgi ve bulgularını kapsamayan abartılı bir yalınlık da okuyucu gözünde makalenin gereken değeri bulmasını zorlaştıracaktır.

2. b. 4. Kelime sıralaması

Günümüzde özellikle İngilizcenin, tıp literatüründe hakim dil olmasından ötürü, sıklıkla makalelerimizi anadilimiz olmayan bir dilde yazma gereği duymaktayız. Bu durum, beraberinde yazım sırasında ve içerik hatalarını beraberinde getirebilmektedir. Başlıklarda bu hatalar genellikle kelimelerin yanlış sıralama ile dizilmesi şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Siz başlığınızı dahi anlamakta güçlük çektiğiniz, hatalı bir başlığa sahip olan bir yazıyı okur musunuz? Elbette bu tür yazılar, genellikle daha karalama aşamasında iken yayımlanacak dergilerden eleştiri ve ret almaktadır. Bir yazıyı okutan başlıktaki çekiciliktir. Bu nedenle anlam bütünlüğü ve dil estetiği başlığın olmazsa olmazıdır.^[1]

2. b. 5. Kısaltmalar

Başlıkta mümkün olduğunca kısaltmalardan kaçınılmalıdır. Bazen kısaltma olarak benimsendiğini düşündüklerimiz, başka klinik veya ülkelerde farklı anlamlar taşıyor veya bizim kısaltmalarımız diğer insanlar için hiçbir anlam ifade etmiyor olabilir. Bu nedenlerden dolayı, kısaltmalar başlıkta değil, yazının içerisinde ilk kullanımda açıklamaları ile birlikte verildikten sonra kullanılması anlaşılabilirlik açısından daha faydalı olacaktır.

3. Özet yazılması

Okuyucu yazının başlığını kendisi için çekici bulup yazıyı okumayı planladığında, aradığını bulmak için başlıktan sonra uğra-

yacağı ilk durak yazının özet kısmıdır. Bu kısımda okuyucu, yazıyı aslında ana hatlarıyla okumuş olur. Eğer özet ona yeterli geliyorsa artık ayrıntıları elde etmek için yazının ana metnine geçiş yapar. Özette yazıyla ilgili önemli olan her şey sırasıyla vurgulanmalıdır ki, verilen mesajlar sayesinde okuyucu makale hakkında net kararını verebilsin.^[1]

Mümkünse özeti makale tamamlandıktan sonra yazmalıyız. Adından da anlaşıldığı üzere özet ana metni en iyi anlatan kısa halidir. Eğer yazı tamamlanmadan yazılacak olursa yazıyı tam anlamıyla ifade etmekte oldukça zorlanılacaktır. Bu nedenle özeti kendi kendine yeterli olabilmesi için yazım zamanlaması oldukça önemlidir.

Özeti boyutu ile ilgili olarak da, genellikle 250 kelime sınırı olmasına rağmen gönderilecek yere göre bu sayı değişiklik gösterebilmektedir.

Açık ve net bir ifade kullanılması, gereksiz ayrıntıdan kaçınılması ve bunlar ifade edilirken önemli anahtar kelimeler kullanılması oldukça önemlidir. Anlamı gizli kelime kalabalığı artık yazıyı anlamak için özete geçmiş bir okuyucuya fayda sağlamayacağından ret nedenlerinden biri olabilir.^[4]

Araştırmanın kapsamını ve esas amaçlarını belirtmeli, kullanılan metodolojiyi tanıtmalı, bulguları özetlemeli, ana sonuçları vermeli ve geçmiş zamanda yazılmalıdır. Özet kısmında şu dört soru cevap bulabilmelidir: Bu çalışma neden yapıldı? Nasıl

yapıldı? Sonucunda neler bulundu? Bu sonuçlar ışığında ne çıkarımlar yapabiliriz?

Yukarıda sayılan sorular özeti ve aslında yazının ana metnindeki genel başlıkları tarif etmektedir. ‘Neden yapıldı?’ sorusuna cevabı, giriş ve amaç kısmında, ‘Nasıl yapıldı?’ sorusuna cevabı gereç ve yöntem kısmında, neler bulunduğunun cevabını bulgular kısmında ve son olarak da ne çıkarımlar yapılabileceğinin yanıtını sonuç kısmında ele almalıyız.

Özet kısmında yapılan genel hatalara gelince, makalede belirtilmeyen sonuçları içeren verilerin özette belirtilmesi en sık karşılaşılanlardandır. Eğer bahsedilen sonuç çok önemliyse ana metinde geçmemesi oldukça büyük bir eksikliktir. Tersini düşündüğümüzde, eğer bu bilgi metinde dahi bahsedilmeyecek kadar kıymetsizse bunu özete koymak oldukça gereksiz olacaktır. Ayrıca, özet kısmında kaynak göstermek, şekil veya tablo koymak da özet için uygun olmayan diğer hatalı uygulamalardır.^[1]

Kaynaklar

1. A. M. Celal Şengör, Bilimsel bir makale nasıl yazılır?, İTÜ Avrasya Yerbilimleri Enstitüsü, 2006.
2. Day RA. Bilimsel Bir Makale Nasıl Yazılır ve Yayınlanır? Tübitak Yayınları, 1996.
3. Klinik araştırmaları yayınlamak ve sunmak. Warren S. Browner. Çeviri editörleri: Özmen S, Özmen E. 2013;139-44.
4. Çelik İ. Tıbbi Makale Nasıl Yazılır?, Hacettepe Üniversitesi Onkoloji Enstitüsü, İKU Dergisi, 2007.